

РЕШЕНИЕ

№ 3723

гр. София, 06.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, III КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 05.11.2021 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Десислава Корнезова

ЧЛЕНОВЕ: Боряна Петкова

Полина Величкова

при участието на секретаря Илияна Тодорова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **6405** по описа за **2021** година докладвано от съдия Боряна Петкова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284 и сл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) във вр. с чл. 203 – чл. 207 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на юрк. Н. Д., като пълномощник на ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“, представлявана от главния директор, срещу РЕШЕНИЕ №3117/14.05.2021г. на Административен съд София - град (АССГ), I^{BO} отделение, 19^{-ти} състав по адм. дело №11342/2020г.

Касаторът претендира за неправилност на съдебния акт, В ОСЪДИТЕЛНАТА МУ ЧАСТ, като необоснован и постановен в нарушение на материалния закон. Поддържа, че първостепенният съд не е съобразил действителните факти и установените по делото обстоятелства, в резултат на което е достигнал до погрешни правни изводи. Смята, че не е изпълнен в цялост фактическият състав на чл.284 ЗИНЗС, тъй като по отношение на ищеца М. У. не са били установени обстоятелствата по чл.3, ал.2 от закона. Твърди, че по делото е било доказано, че служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) стриктно са съблюдавали спазването на законните права и интереси на ищеца. Изтъква, че ГДИН не е лечебно заведение и администрацията на затворническото общежитие (ЗО) „К.“ не може да носи отговорност за адекватността на оказаната на ищеца медицинска помощ. Сочи, че лечебните заведения в местата за лишаване от свобода са част от националната

система за здравеопазване и качеството на оказваната в тях медицинската помощ на лишените от свобода съответства на медицинските стандарти и на правилата за добра медицинска практика, утвърдени от министъра на здравеопазването. Твърди, че предписанията на медицинските специалисти имат задължителен характер за началниците на затворите, поправителните домове и арестите и всеки служител, който при изпълнение на служебните си задължения има непосредствен контакт с лишените от свобода, е отговорен за тяхното здраве. Изяснява, че по силата на чл.21 от Наредба №2/22.03.2010г. медицинската помощ в затворническите общежития и работните обекти извън района на затвора се осъществява, както следва: в затворническите общежития, които не разполагат с медицински специалист на щат, се осигуряват посещения от медицински специалисти на медицинския център на затвора по график, утвърден от началника на затвора. Посочва, че в приетата по делото съдебно-медицинска експертиза вещото лице – лекар, е изразило предположение, че влошеното здравословно състояние на ищеца У. може да е следствие от злоупотреба с наркотици преди постъпването му в затвора, а дори и да се допусне, че не е лекуван правилно в затвора, това не го е и увредило. Претендира, че е завишен и несправедлив размерът на присъденото обезщетение. Изразява несъгласие с неприсъждането на юрисконсултско възнаграждение от АССГ, при частично уважаване на исковете, като цитира практика на административни съдилища в страната. Прави искане да бъде отменено, в оспорваната му осъдителна част, Решение №3117/14.05.2021г. на АССГ, и вместо него по същество на спора, да бъде отхвърлен изцяло предявеният от М. У. иск за обезщетение за неимуществени вреди. Претендира за разноски.

Ответникът – М. Б. У., оспорва касационната жалба. Чрез процесуалния си представител адв. А. поддържа, че обжалваното съдебно Решение е правилно и не са налице сочените касационни основания за отмяна. Претендира присъждане на разноски на основание чл.38 от Закона за адвокатурата (ЗА).

Прокуратурата на РБългария, представлявана от прокурор М. от Софийска градска прокуратура (СГП), дава мотивирано заключение за неоснователност на касационната жалба.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. - град, като взе предвид наведените касационни доводи, извърши проверка на обжалваното съдебно Решение съобразно чл.218, ал.2 АПК и след като прецени събраните доказателства, приема от правна страна следното: Касационната жалба е подадена в срока по чл.211 АПК и е ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМА, а разгледана по същество е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Ищецът М. Б. У. е предявил срещу ответника ГДИН иск с правно основание чл.284, ал.1 ЗИНЗС във вр. с чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), за присъждане на обезщетение в размер на 20 000 (двадесет хиляди) лева, за неимуществени вреди, претърпени при престоя на ищеца в 30 „К.“ към Централния софийски затвор, в периода от месец юли до месец септември 2017г., вследствие липса на адекватно лечение от страна на медицински специалисти към медицинския център към Централния софийски затвор – бездействие, несвързано с нарушение по чл.3 ЗИНЗС.

С обжалвания съдебен акт по адм. дело №11342/2020г. решаващият състав на АССГ е приел за частично основателен предявения иск за неимуществени вреди и е осъдил ответника ГДИН да заплати на ищеца обезщетение в размер на 1500 (хиляда и петстотин) лева.

Съдът е обосновал извод, че установените болки и страдания на ищеца не са настъпили изцяло от незаконосъобразното бездействие на длъжностни лица при ответника, а са резултат от влошаване на здравословното му състояние. Приел е, че ГДИН изцяло отговоря за правилното функциониране на медицинските центрове и най-малко е длъжен да контролира дали назначените лекари присъстват в дните за прием. Приел е също, че осъществяваните ръководство и контрол не са били адекватни или са били доста занижени, т.е. са налице предпоставките на чл.284, ал.1 ЗИНЗС за присъждане на обезщетение. При преценката си за размера на обезщетението съдът е преценил фактите, интензитета и времетраенето на претърпените физически болки и страдания и с оглед разпоредбата на чл.52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) е сметнал исковата претенция за основателна и доказана в размер на 1500 лева, за период около пет месеца – от месец юли 2017г. до месец ноември 2017г. (когато ищецът е бил изписан от СБАЛЛС), т.е болките и страданията на ищеца, причинени от неправилното му лечение са претърпени в един не много продължителен период от време и не са се отличавали с някакъв постоянен и силен интензитет, поради което я е уважил в този размер, ведно със законната лихва върху размера на обезщетението от 03.06.2019г. до окончателното й плащане. В останалата част до пълния предявен размер от 20 000 лева, искът е бил отхвърлен като неоснователен и недоказан.

Решението е правилно.

Пред касационната инстанция не са ангажирани нови писмени доказателства по смисъла на чл.219, ал.1 АПК, поради което и на основание чл.220 АПК се приемат за доказани фактите, така, както са установени от АССГ, 19^{ти} състав.

Съгласно чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл.3. В чл.3, ал.1 ЗИНЗС е въведена императивна забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според чл.3, ал.2 ЗИНЗС за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействие или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност, действия или бездействие на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. В чл.284, ал.5 ЗИНЗС е въведена оборима презумпция, че настъпването на неимуществени вреди в случаите по ал.1 се предполага до доказване на противното.

В случая безспорно е установено със събраните доказателства, че М. У. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в затворническо общежитие „К.“ към Централния софийски затвор в периода м. юли - м. септември 2017г., т.е. той се е намирал в специализирано заведение, под ръководството и контрола на касатора. В периода от м. юли до настаняването му за изследвания в Специализираната болница за активно лечение на лишени от свобода (СБАЛЛС) през м. септември 2017г., У. е бил лекуван в медицински център при ЗО „К.“, а не в специализирано болнично заведение, поради което вредите биха били предизвикани от действията на

медицинските лица, работили в този медицински център и на затворническата администрация като цяло. От показанията на разпитания по делото свидетел се установява здравословното състояние на ищеца – живели в едно спално помещение – на У. не му стигал въздух, постоянно се потял и от време на време кашлял. Свидетелят разказва, че У. търсил лекарска помощ, която му била оказвана на място в затвора, където преглеждал фелдшер, който нямал право да издава никакви направления за лекуване. Ходело се по график, но лекарят, който можел да даде направление, не всеки път бил там. У. бил прегледан повечето пъти от фелдшер, като прегледът се изразявал в даването на лекарства. Описва, че състоянието на У. се влошавало – бил отпаднал, много отслабнал и продължавал да кашля. Постоянно се оплаквал от болки в гърдите. Прегледите се извършвали само в понеделник, като състоянието на ищеца между тях не било добро, но нямало кой да му помогне. Впоследствие свидетелят разбрал, че имало объркване на лекарствата на У. и вследствие на това е настъпило влошаване в здравословното му състояние.

Предвид така установеното, споделят се изводите на първостепенния съд относно частична основателност на предявения иск, при установяване на сочените в исковата молба обстоятелства, от които ищецът извежда причинени неимуществени вреди.

Искът се основава на твърдения за липса на адекватно лечение в затворническото общежитие К. от страна на медицински специалисти към медицинския център към Централния софийски затвор.

В съответствие с доказателствата по делото решаващият състав е направил извод, че е налице бездействие – неосъществяване на адекватен контрол и ръководство върху медицинския център в затворническото общежитие, по отношение на лечението на ищеца, при твърдите от него условия в исковия период.

Правилно съдът е приел за основателно и доказано твърдението на У., че е спрямо него е било извършено неправилно лечение, довело до влошаване на здравословното му състояние. От събраните по делото писмени доказателства - медицинска справка №1215/11.11.2019г., изготвена от медицинско лице и инспектор при ЗО „К.“, се установява, че У. е бил настанен в ЗО „К.“ на 28.04.2017г. От началото на месец юли 2017г. той е започнал да се оплаква от задух и кашлица, като са му давани бронходилататори в таблетна форма и спрей. На 01.08.2017г. е диагностициран с астматичен бронхит. Имал сухи хрипове, поради което му бил изписан Теотарт. На 08.08.2017г. е изпратен в СБАЛЛС за изследване на пикочната киселина. Поради наличието на повишени нива му е изписан Милурит. В началото на месец септември състоянието на У. се влошило с втрисане и кашлица, като са му изписани допълнителни медикаменти. На 07.09.2017г. на ищеца е направена рентгенова снимка и е изпратен в Университетската многопрофилна болница за активно лечение (УМБАЛ) „Света Е.“, където са установени следните заболявания: застойна сърдечна недостатъчност, митрален сърдечен порок с левокамерна дисфункция и десностранен плеврален излив. На 14.09.2017г. У. е изписан и е настанен в СБАЛЛС, където е пролежал около три месеца. Допуснатата по делото съдебно-медицинска експертиза потвърждава диагнозата на ищеца, установена в УМБАЛ „Света Е.“ и установява, че лечението му в ЗО „К.“ не е било правилно, защото не му е била поставена правилната диагноза – същият е бил лекуван за заболяване на белия дроб. Според представените документи по делото, първоначално ищецът е бил лекуван от астматичен бронхит, тъй като се е оплаквал от кашлица и задух. Тъй като състоянието му се влошило е бил изпратен в болницата за лишени от свобода, където му е направен рентген и там е

констатирано уголемяване на сърцето, след това е бил изпратен в УМБАЛ „Св. Е.“, където диагнозата е потвърдена. Лекарствата, които ищецът е приемал до диагностицирането на сърдечното му заболяване не са го увредили, но и не са помогнали за подобряване на състоянието му. Първоначалните оплаквания на ищеца са били от месец юли 2017г. При прегледа, най-вероятно е прието, че се касае за бронхит, поради което му е назначено и такова лечение. След като той не се е подобрил, е следвало да бъде изпратен по-рано за преглед. Диагностицирането на болестта е станало едва през месец септември 2017г.

Същевременно от представените доказателства от ответника следва, че установените болки и страдания не са настъпили изцяло от незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица на ГДИН, а последните са били причинени от влошаване на здравословното състояние на ищеца. В случая осъществяваните ръководство и контрол от страна на ГДИН не са били адекватни или са били доста занижени.

Съгласно чл.128, ал.1 ЗИНЗС, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. За всеки лишен от свобода се създава медицинско досие, което съдържа информация и постоянно поддържани данни за здравословното му състояние. Медицинското обслужване на лишените от свобода се осъществява в медицински центрове и специализирани болници за активно лечение, разкрити към местата за лишаване от свобода по реда на чл.5, ал.1 от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ). Според чл.133 ЗЛЗ, медицинските центрове се създават към затворите, затворническите общежития и поправителните домове. В същите се осъществяват: 1) спешна медицинска и дентална помощ; 2) първична медицинска помощ; 3) специализирана извънболнична медицинска помощ; 4) дентално обслужване; 5) профилактична, рехабилитационна и хигиенно-противоепидемична дейност за поддържане и укрепване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. Според чл.7, т.5, б. „а“, б. „б“ и б. „д“ от Правилника за прилагане на ЗИНЗС (ППЗИНС), правомощията на ГДИН във връзка с медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода са да организира и контролира дейността на специализираните болници за активно лечение на лишените от свобода и медицинските центрове, да определя лишените от свобода, които се нуждаят от специализирано лечение във външни лечебни заведения и да осигурява здравното обслужване в местата за лишаване от свобода чрез провеждане на мероприятия, свързани с профилактичната и лечебно-диагностична дейност и противоепидемио-логичното осигуряване, както и чрез спазване на хигиенните норми и санитарните правила. Съгласно чл.12 от Наредба №2/22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода (Наредба №2/2010г.), приемът в медицинския център се извършва по график, утвърден от началника на затвора или поправителния дом. Лишените от свобода, които желаят да посетят медицински специалист, се записват в специален дневник, който се съхранява при постовия надзирател. Прегледът се осъществява от медицинския специалист в срок до 24 часа от вписването. Видно от свидетелските показания, обаче, У. е могъл да бъде преглеждан най-много веднъж седмично и то от фелдшер. Липсват доказателства колко пъти и дали ищецът е бил преглеждан от лекар по време на престоя му в ЗО, като през целия този период той е бил лекуван неправилно. Правилни са изводите на първоинстанционният съд, че неправилното лечение се дължи не

толкова на некомпетентност на медицинския персонал, а по-скоро на липса на създадена адекватна организация контрол на дейността на медицинския център от страна на затворническата администрация (чл.7 ППЗИНЗС). Очевидно е, че според утвърдения график, лишения от свобода не са имали свободен достъп до медицински грижи. Доколкото такъв достъп е имало само веднъж седмично, прегледите рядко са били извършвани от лекар, а повечето пъти от фелдшер, който няма висше медицинско образование и едва ли би могъл да постави правилна диагноза и да назначи лечение. По делото не се събраха данни, за изпълнение на изискването на чл.12 от Наредба №2/2010г. през процесния период в ЗО „К.“ да е имало практика за осъществяване на преглед при медицински специалист в рамките на 24 часа от записването на лишения от свобода в специален дневник. Ищецът е страдал от сърдечно заболяване (дилатативна кардиомиопатия, според заключението на вещото лице и представените медицински документи), което макар и да не е възникнало по време на престоя му в затвора, безспорно се е влошило, вследствие на неправилното лечение, поради липса на адекватен контрол и ръководство върху медицинския център и практикуващите там медицински специалисти, от страна на затворническата администрация.

Основателно е възражението, че ГДИН не може да носи отговорност за поставена грешна медицинска диагноза, но точно ответникът отговаря за правилното функциониране на медицинските центрове и може да контролира дали назначените лекари присъстват в дните за прием и дали изпълняват изискванията на Наредба №2/2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода. Извън съмнение неправилното лечение е довело до влошаване на здравословното състояние на У., което кореспондира на понятието „нечовешко“ и „унизително“ отношение, като превишава целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между констатираното незаконосъобразно бездействие и неимуществените вреди. В случай, че медицинският център в ЗО „К.“ е бил организиран и е функционирал според цитираните по-горе разпоредби, ищецът би получил адекватното медицинско лечение и навременно диагностициране на заболяването, което не би се влошило до степен, същият да бъде спешно приведен в болница извън затвора.

При съвкупната преценка на доказателствения материал, събран в хода на първоинстанционното производство може да се обоснове извод, че касаторът е бездействал в исковия период. В правната сфера на ответника по касация са настъпили неимуществени вреди, налице е причинно-следствената връзка между тях и бездействието на специализираните органи. Лицето е било поставено в неблагоприятни условия, поради което са му причинени негативни емоции и страдания, както физически, така и психически. Налице са всички елементи от фактическия състав на чл.284, ал.1 във връзка с чл.3 ЗИНЗС, като не е оборена и презумпцията по чл.284, ал.5. При това и правилно първостепенният съд е формирал извод за частичната основателност на исковата претенция.

Неоснователно е оплакването в касационната жалба за необоснованост на решението по отношение на размера на обезщетението. Решаващият състав е изложил точни и ясни мотиви, като направените изводи относно размера на

обезщетението съответстват на данните по делото, установяващи конкретни факти по непротиворечив начин. Същото е справедливо определено, на основание чл.52 ЗЗД, във вр. с §1 ЗОДОВ, тъй като е фиксиран паричен еквивалент, съответстващ на негативните преживявания и отражението им върху увреденото лице. Присъдената сума от 1500 лева за посочения период е достатъчна, за да бъде компенсираният лишеният от свобода за претърпените физически болки и душевни страдания – страх и безпокойство, че състоянието му се влошава и че няма да бъде излекуван.

По изложените доводи решаващият състав приема, че касационната жалба е неоснователна, а обжалваното съдебно Решение е правилно и следва да бъде потвърдено.

Не следва да бъде уважена претенцията на касатора за присъждане на юрисконсултско възнаграждение при частичното уважаване на исковете. Приложимите разпоредби на чл.286, ал.2 и ал.3 ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл.78, ал.8 ГПК, във вр. с чл.144 и чл.143 АПК. След като те не предвиждат отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска му, то такова в случая не се дължи.

Неоснователна е и претенцията на ответника по касация за присъждане на разноски за адвокатско възнаграждение по реда на чл.38 ЗА. Съгласно тази разпоредба адвокатът или адвокатът от Европейския съюз може да оказва безплатно адвокатска помощ и съдействие на лицата, изрично и изчерпателно посочени в т.1 – т.3. Само в тези хипотези, ако насрещната страна бъде осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, чийто размер съдът определя в съответствие с Наредбата по [чл.36, ал.2 ЗА](#) и осъжда другата страна да го заплати. В настоящия случай по делото се намира Договор за правна защита и съдействие бл. №577022/13.06.2018г. в който не е посочено конкретното основание по чл.38 ЗА на което се основава предоставената безплатна правна помощ и съответно съдът не може да извърши преценка за наличие на предвидените в закона предпоставки за заплащането му от насрещната страна.

Така мотивиран и на основание чл. 221, ал. 2 АПК Административен съд София-град, III^{-ти} Касационен състав,

РЕШИ

ОСТАВЯ В СИЛА РЕШЕНИЕ №3117/14.05.2021г. на Административен съд София - град, I^{-во} отделение, 19^{-ти} състав по адм. дело №11342/2020г.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване или протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.